УДК 336.1

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

І. Драган, зд. гр. ФС-22
Центральноукраїнський національний технічний університет

Стан фінансової безпеки є одним з основних чинників стабільності фінансової системи країни. Без вирішення державою проблем фінансової безпеки на всіх рівнях управління неможливо досягнути будь-яких економічних цілей, що стоять перед країною. В умовах нестабільності, фінансової кризи та складної політичної ситуації питання фінансової безпеки є вельми актуальними. А в сьогоднішніх умовах війни воно набуває особливої пріоритетності.

Фінансові можливості держави залежать від обсягу фінансових ресурсів, і в умовах війни дуже обмежені. Недостатність та лімітованість фінансових ресурсів призводять до розвитку інфляційних процесів, збільшення державного зовнішнього боргу та внутрішніх проблем у фінансовому секторі. Для уникнення або зменшення впливу існуючих економічних проблем, в першу чергу необхідно звернути увагу на заходи з державного регулювання економіки, спрямовані на зміцнення фінансової безпеки.

Узагальнюючи підходи, наведені у працях О. Барановського, М. Єрмошенка та низки інших авторів, Л. Лисяк та Я. Подлужна запропонували визначення поняття «фінансової безпеки держави» як узагальнюючого якісного стану функціонування фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової, інвестиційної, митно-тарифної і фондової систем, умов, правил та інструментів їх регулювання, що забезпечують ефективне функціонування національної економічної системи та її захищеність від внутрішніх і зовнішніх загроз [3].

В свою чергу, Н. Кравчук, О. Колісник та О. Мелих ідентифікують три основні підходи до визначення фінансової безпеки держави і розглядають її наступним чином [2]:

1. Ресурсно-функціональний підхід розглядає фінансову безпеку як захищеність фінансових інтересів суб'єктів господарювання на різних рівнях фінансових відносин. Мова йде про достатню забезпеченість фінансовими ресурсами домашніх господарств, підприємств, організацій і установ, регіонів, галузей, секторів економіки та держави. Достатність ресурсів визначається рівнем задоволення потреб і виконання наявних фінансових зобов'язань.

2. Статичний підхід описує фінансову безпеку, як фінансову, грошово-кредитну, валютну, банківську, бюджетну, податкову, інвестиційну, митно-тарифну та фондову системи. Кожна з цих систем характеризується збалансованістю та стійкістю до впливу негативних факторів, як внутрішніх, так і зовнішніх, і здатністю до запобігання зовнішній фінансовій експансії, а також забезпечує стабільне та ефективне функціонування національної економічної системи.

3. Нормативно-правовий підхід регламентує завдання фінансової безпеки у вигляді створення умов для функціонування фінансової системи, за яких виключена можливість використання фінансових ресурсів у сферах, які неохоплені законодавчими та нормативними актами їх використання. Також важливим є максимальне обмеження можливості зловживання фінансовими ресурсами.

Аналіз досліджень, проведених Ю. Вашай, Т. Луцик-Дубовою, Л. Лисяк і Я. Подлужною та А. Хаджояном [1, 3, 4, 5], дозволи нам сформулювати пріоритетні заходи для зміцнення фінансової безпеки України:

1. Реформування бюджетного процесу на всіх рівнях (державному, місцевому та міжбюджетному), яке вимагає застосування комплексного підходу. Поліпшенню

результативності бюджетних витрат максимально сприятиме впровадження програмно-цільових засад діяльності та орієнтація на досягнення конкретних результатів за програмами економічного розвитку.

2. Розробка поетапної стратегії скорочення бюджетного дефіциту на всіх рівнях економіки шляхом збільшення власного доходного потенціалу домашніх господарств, підприємств, організацій і установ, регіонів, галузей, секторів економіки та держави.

3. Розробка та впровадження виваженої грошово-кредитної політики, стабілізація національної грошової одиниці та зниження рівня інфляції для задоволення потреб економічного зростання країни.

4. Запобігання відтоку капіталу за кордон шляхом створення сприятливих умов для репатріації вивезеного капіталу та ефективного залучення зовнішніх і внутрішніх інвестицій.

5. Створення сприятливих умов та правил для функціонування та розвитку ринку цінних паперів в Україні.

6. Розробка ефективної системи державного регулювання ринків капіталу, посилення контролю за дотриманням вимог законодавства та запобігання шахрайству шляхом чіткого визначення прав і обов'язків емітентів та інвесторів.

Отже, з точки зору фінансової безпеки в першу чергу потрібна об'єктивна і неупереджена оцінка кризових явищ в економіці України. Проведений аналіз загроз фінансової безпеки та пріоритетних заходів її зміцнення вказує на перегляду урядового курсу і проведення реформ в бюджетній, борговій, валютній, грошово-кредитній, зовнішньоекономічній сферах.

Список літератури

1. Вашай Ю.В. Шляхи підвищення рівня фінансової безпеки України на сучасному етапі. Галицький економічний вісник. 2012. №6(39). С.137-144.

2. Кравчук Н.Я, Колісник О.Я., Мелих О.Ю. Фінансова безпека: Навчально-методичний посібник. Тернопіль: Вектор, 2010. 277 с.

3. Лисяк Л.В., Подлужна Я.Ю. Сучасний стан та основні проблеми фінансової безпеки України. Ефективна економіка. 2015. №12.

4. Луцик-Дубова Т.О. Основні пріоритети зміцнення фінансової безпеки України. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. 2012. вип. 22, ч.II. С. 1-6.

5. Ходжаян А.О. Фінансова безпека в системі забезпечення стійкого розвитку економіки. Формування ринкових відносин в Україні. 2015. №4 (167). С. 3-7